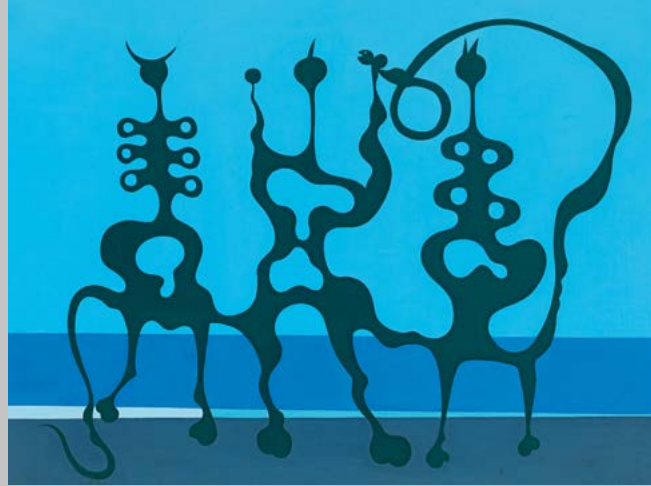

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

EURÓPAI ISKOLA (1945-1948)

VESZÉLYES
CSILLAGZAT
ALATT

KORNISS Dezső: Laokoón (Küzdés) I. | Laocoön (Struggle) I, 1948
olaj, vászon | oil on canvas, 34 x 44 cm
Nudelmann-gyűjtemény

GYARMATHY Tihamér: Kompozíció I. | Composition I, 1945
olaj, vászon | oil on canvas, 30 x 40 cm
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Az 1945–1948 között működő, a huszadik századi magyar művészettörténetben jelentős szerepet betöltő, a későbbi generációkra is hatással levő művészcsoport munkásságát új szempontok és kutatási eredmények alapján mutatjuk be a MűvészetMalomban nyíló tárlaton. A kiállítás megvalósítását több éves kutatómunka előzte meg, amelyben a téma jeles szakértői – Árvai Mária, Hornyik Sándor, Passuth Krisztina, Pataki Gábor, Várkonyi György, Bodonyi Emőke – vettek részt. Tematikus egységek mellett korabeli kiállítások rekonstrukcióinak segítségével tekinthetjük át az Európai Iskola és a belőle kivált Elvont Művészek Magyarországi Csoportjának tevékenységét. Nemcsak a művészcsoport magyar tagjainak, hanem a kiállításokon szereplő vagy velük kapcsolatot ápoló cseh, román, holland és francia művészeknek az alkotásai is láthatók a jelentős hazai és külföldi gyűjteményekből kölcsönzött, több mint kétszáz műtárgyat felvonultató tárlaton.

Az Európai Iskola sok tekintetben egyedülálló helyet foglal el a huszadik században született magyar művészcsoportok között. Indulása egybeesett egy tragikus korszakot lezáró pillanattal, a második világháború végével. Életre hívói nem képzőművészek voltak, hanem kritikusok, esztéták, filozófusok, költők, orvosok, akik az új élethelyzetben értelmezni próbálták nemcsak a művészet, hanem az alapértékeiben megkérdőjeleződött európai kultúra elé tornyosuló feladatokat és kihívásokat. Így tették fel a kérdést: „Mindenkinek el kell döntenie Kr. u. 1945-ben, hogy jogosan viseli-e ezt a megjelölést: európai ember.”

Ehhez az alapvetéshez csatlakoztak a magyar képzőművészet olyan képviselői, akik a két világháború között az árnyékos oldalra szorultak. Az Európai

ANNA Margit: Fej | Head, 1946
tempera, papír | tempera on paper, 57,5 x 45 cm
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre

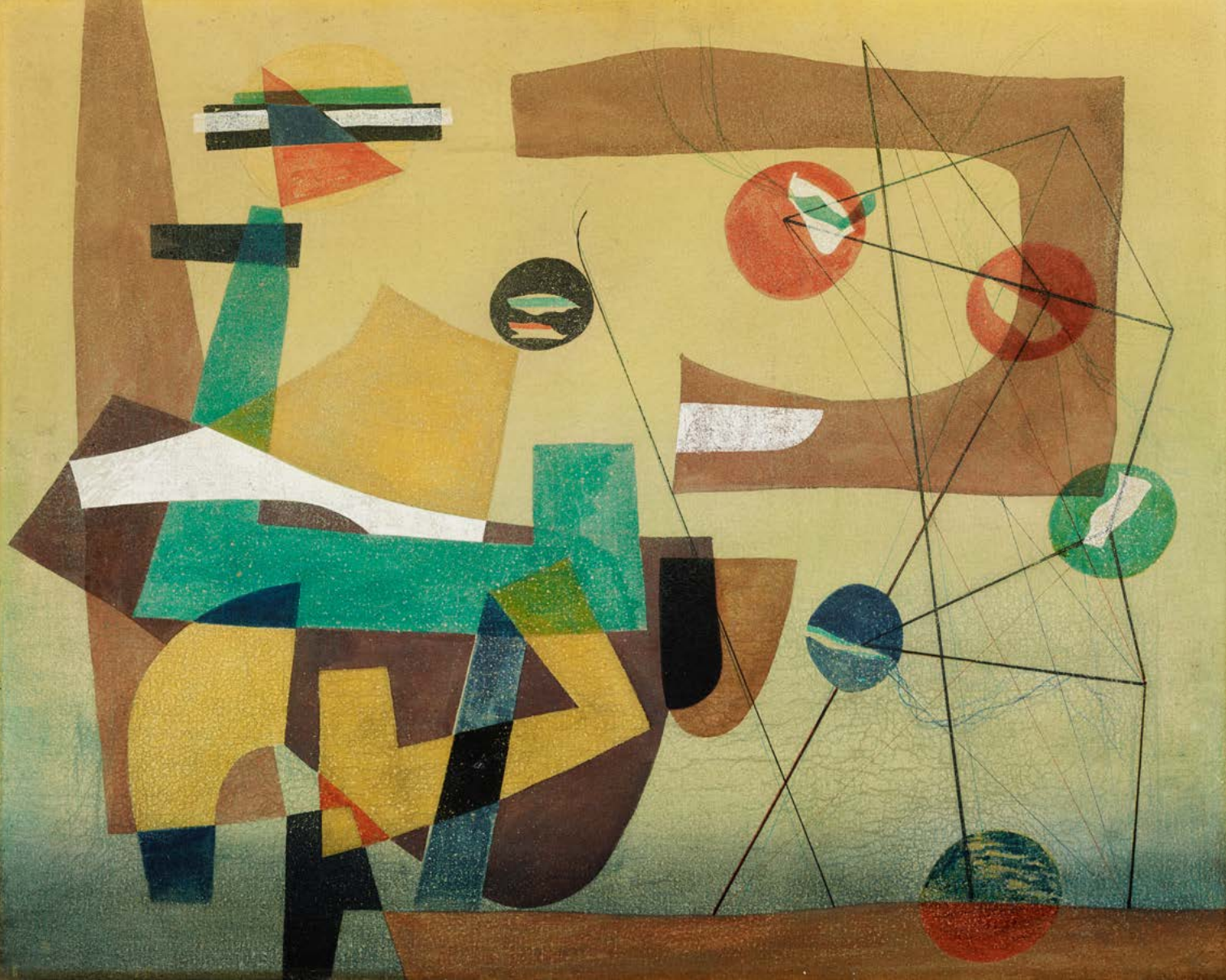
Iskola egyszerre képviselte az addig háttérbe szorított modernebb irányzatokat és az új, késő szürrealista törekvéseket. Folyamatos kiállításrendezéssel, ismeretterjesztéssel, saját kiadványokkal igyekezte az európai művészet új tendenciáit, irodalmát megismertetni, ugyanakkor intenzív kapcsolatot próbált teremteni a kor nyugat- és közép-európai szürrealista mozgalmaival.

A rövid életű magyar demokrácia éveiben úgy tűnt, szinkronba hozható az európai és a magyar művészet. A csoport azonban már 1947-től támadások keresztjü- zébe került, és 1948-ban – a szovjet típusú kultúrpolitika térnyerésével párhuzamosan – be kellett szüntetnie te- vékenységét. De a parázs a hamu alatt is izzott: 1956-ban, a forradalom napjaiban megkísérelték újjászervezését, és a későbbiekben, a hatvanas évek közepén induló neoavantgárd törekvések jelentkezéséig, az Európai Iskola öröksége egyúttal a magyar művészeti progresz- szió letéteményesének bizonyult.

A kiállításon többek között Anna Margit, Barcsay Jenő, Bálint Endre, Bán Béla, Barta Lajos, Bokros Birman Dezső, Czóbel Béla, Egry József, Fekete Nagy Béla, Forgács-Hann Erzsébet, Gadányi Jenő, Gyarmathy Tihámér, Jakovits József, Korniss Dezső, Lossonczy Ibolya, Lossonczy Tamás, Marosán Gyula, Martinszky János, Martyn Ferenc, Márffy Ödön, Rozsda Endre, Schubert Ernő, Szántó Piroska, Vajda Júlia, Vilt Tibor, Zemplényi Magda alkotásai szerepelnek. Az Európai Iskola fiatal hol- land vendégművészenek, a későbbi CoBra csoport egyik alapító tagjának, a nemzetközi hírnevű Corneille-nek Hollandiából érkezik három műve, köztük egy reprezen- tatív festménye, mely az amstelveni Cobra Museum jóvoltából most először látható Magyarországon. Ugyan- csak különlegesnek számít a brnói Moravská Galerie gyűjteményéből kölcsönzött, a cseh szürrealista művé- szek anyagából válogatott kisebb kollekció. Szintén most kerülnek először a hazai közönség elé román szürrealista művészek alkotásai, melyeket egy temesvári műgyűjtő bocsátott a kiállítás rendelkezésére. A Párizsból érkező Rozsda Endre-műveket egy hazai műgyűjteményben őrzött, kevésbé ismert festmények egészítik ki.

ROZSDA Endre: Szürrealista kompozíció | Surrealist Composition, 1947
olaj, vászon | oil on canvas, 90 x 74 cm
magántulajdon | private property

MARTYN Ferenc: Kikötőben | In the Port, 1946
olaj, vászon | oil on canvas, 65 x 81 cm
Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Relying on new findings, our exhibition at the ArtMill introduces new angles as we look at the work of the artist group whose significance in the twentieth-century history of Hungarian art belied the brevity of its existence (1945–1948), and which went on to influence subsequent generations of creators. The foundation of the exhibition is years of new research by experts of the subject: Mária Árvai, Sándor Hornyik, Krisztina Passuth, Gábor Pataki, György Várkonyi and Emőke Bodonyi. Along with the thematic sections, there are reconstructions of historic exhibitions to provide insights into the activity of the European School and those who seceded from it, the Hungarian Group of Abstract Artists. The display presents more than two hundred works of art from important collections in Hungary and abroad, not only by the Hungarian members of the group, but also those Czech, Romanian, Dutch and French artists who were featured at their exhibitions or were in contact with them.

In many respects, the European School occupies a unique place among Hungarian artist groups formed in the twentieth century. It was established in the wake of the Second World War, at a time that marked the end of a tragic period. Those who initiated it were not artists but critics, philosophers, poets and physicians, who in that new situation wanted to interpret both art and the challenges faced by a European culture whose very fundamental values had been questioned. 'Everyone has to decide, in AD 1945, whether they are entitled to bear the label of European man,' they said.

This principle was embraced by Hungarian artists who had found themselves disadvantaged during the interwar period. The European School represented both

CORNEILLE: A filozófus útja | The Way of the Philosopher, 1947
gouache, tus, papír | gouache and India ink on paper, 342 × 221 mm
magántulajdon | private property | korábban a Simonis & Buunk (Ede)
gyűjteményében | earlier in the collection of Simonis & Buunk (Ede)

the more modern trends formerly marginalized and the new, late surrealist endeavours. A steady flow of exhibitions, lectures and own publications were to bring the new trends in European art, and its literature, to the attention of the Hungarian public, while the School actively sought to establish contact with surrealist movements in Western and Central Europe. In the years of Hungary's short-lived democracy, it seemed that European and Hungarian art could be brought into synchronicity. However, the group came under attack from 1947 onwards and had to cease its activities in 1948, as the Soviet-style cultural policy gained ground. But the embers continued to glow under the ashes: in 1956, during the days of the revolution, an attempt was made to reorganize it, and later, until the emergence of neo-avant-garde efforts in the mid-1960s, the legacy of the European School proved to be a depository of progress in Hungarian art.

The artists featured at this exhibition include, among others, Margit Anna, Jenő Barcsay, Endre Bálint, Béla Bán, Lajos Barta, Dezső Bokros Birman, Béla Czóbel, József Egry, Béla Fekete Nagy, Erzsébet Forgács-Hann, Jenő Gadányi, Tihamér Gyarmathy, József Jakovits, Dezső Korniss, Ibolya Lossonczy, Tamás Lossonczy, Gyula Marosán, János Martinszky, Ferenc Martyn, Ödön Márffy, Endre Rozsda, Ernő Schubert, Piroska Szántó, Júlia Vajda, Tibor Vilt and Magda Zemplényi. The young Dutch guest artist of the European School, the internationally renowned Corneille, one of the founding members of the future CoBrA group, will be represented by three works from the Netherlands, including an imposing painting, which will be shown for the first time in Hungary courtesy of the Cobra

MARTINSZKY János: Kompozíció | Composition, 1945-1946
olaj, vászon | oil on canvas, 40 x 45 cm
magántulajdon | private property

Museum of Amstelveen. Another special treat is a minor selection of Czech surrealists from the collection of the Moravská Galerie, Brno. Romanian surrealists will also be shown in Hungary for the first time, thanks to a collector in Timișoara. We complement those works of Endre Rozsda that we have borrowed from Paris with the artist's lesser-known paintings in a Hungarian collection.

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK

ÁPRILIS 6. SZOMBAT, 17:00

Kiállítás megnyitó

Megnyitja: FORGÁCS ÉVA művészettörténész

ÁPRILIS 13. SZOMBAT, 16:00

Kerekasztal-beszélgetés I.

Emlékezők és emlékek. Az első Európai Iskola-kiállítások (1973, 1984) az újrafelfedezés jegyében

Résztevők: KOVALOVSKY MÁRTA, KOVÁCS PÉTER, PASSUTH KRISZTINA, PATAKI GÁBOR

ÁPRILIS 20. SZOMBAT, 16:00

Kuratori tárlatvezetés

BODONYI EMŐKE és PATAKI GÁBOR

ÁPRILIS 23. KEDD, 17:00

Írók Boltja Budapest | Könyvbemutató

Bemutatója: HORÁNYI ATTILA művészettörténész,

MOME BA szakfelelős, egyetemi docens, intézetigazgató

ÁPRILIS 27. SZOMBAT, 16:00

Múzeumi Mesék – önismereti foglalkozás

NAGY LUCA meseterapeutával 18+

MÁJUS 2. CSÜTÖRTÖK, 11:00

Szenior Csütörtök

Kuratori tárlatvezetés

MÁJUS 11. SZOMBAT, 16:00

Kerekasztal-beszélgetés II.

„A bölcsek kövét keressük...” Az Európai Iskola

kapcsolata a kortárs irodalommal

Résztevők: BALÁZS IMRE JÓZSEF, HAVASRÉTI JÓZSEF,

K. HORVÁTH ZSOLT, STANDEISKY ÉVA

MÁJUS 16. CSÜTÖRTÖK, 17:00

Kuratori tárlatvezetés

ÁRVAI MÁRIA és HORNYIK SÁNDOR

MÁJUS 26. VASÁRNAP, 10:00

Családi délelőtt | Tücsök és bogár

monotípiá-workshop

JÚNIUS 2. VASÁRNAP 16:00

Szubjektív tárlatvezetés | TOPOR TÜNDE és WINKLER NÓRA

JÚNIUS 8. SZOMBAT, 16:00

Kerekasztal-beszélgetés III.

Forradalom a művészetben?

Az Európai Iskola helye a magyar művészettörténetben

Résztevők: FORGÁCS ÉVA, PATAKI GÁBOR, VÁRKONYI GYÖRGY

JÚNIUS 15. SZOMBAT, 16:00

Kuratori tárlatvezetés

BODONYI EMŐKE és PATAKI GÁBOR

JÚNIUS 22. SZOMBAT

Múzeumok éjszakája

Bővebben: femuz.hu | facebook.com/ferenczymuzeumicentrum

JÚLIUS 6. SZOMBAT, 16:00

Kuratori tárlatvezetés

PATAKI GÁBOR és VÁRKONYI GYÖRGY

JÚLIUS 27. SZOMBAT 16:00

Finisszázs

- **Jegy- és bérletvásárlás:** MűvészetMalom, Kmetty Múzeum, Kovács Margit Kerámiamúzeum, Ferenczy Múzeum, Czóbel Múzeum, Tourinform iroda, továbbá a www.jegymester.hu oldal.
- **Éves bérleteink elérhetők:** a múzeumi pénztárakban, jegymester.hu-n és a szentendrei Tourinform irodában.
- **Hírlevél-feliratkozás** (hírek, programok, érdekességek a Ferenczy Múzeumi Centrum életéből): www.femuz.hu
- A programváltoztatás jogát fenntartjuk!
- **A programok helyszíne:** MűvészetMalom, Bogdányi utca 32.

A brosúra az EURÓPAI ISKOLA – VESZÉLYES CSILLAGZAT ALATT
(1945–1948) című kiállítás alkalmából készült.
Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre,
2024. április 7. – július 28.

This brochure was published on the occasion
of the exhibition entitled UNDER AN OMINOUS SIGN -
THE EUROPEAN SCHOOL (1945–1948)
in the Ferenczy Museum Center, Szentendre,
7 April – 28 July 2024

Kiadja | Publisher: **Ferenczy Múzeumi Centrum**

Felelős kiadó | Publication overseen by
Ferenczy Múzeumi Centrum igazgatója
Director of Ferenczy Museum Center

Vezető kurátorok | Lead curators: **BODONYI Emőke, PATAKI Gábor**
Kurátorok | Curators: **ÁRVAI Mária, HORNYIK Sándor,**
PASSUTH Krisztina, VÁRKONYI György

Szöveg | Text: **BODONYI Emőke, PATAKI Gábor**
Grafikai terv | Graphic design: **HERR Ágnes**
Korrektúra | Proofreading: **BORUS Judit**
Angol fordítás | English translation: **MIHÁLY Árpád**
Fotók | Photos: **DEIM Balázs, SÜLYOK Miklós**

Nyomda | Press: **Pannónia Nyomda Kft.**

A borítón | on the cover:
KORNISS Dezső: Laocoön (Küzdés) I. (részlet)
Laocoön (Struggle) I (detail), 1948
Nudelman-gyűjtemény

© szerzők | The authors
© fotósok | The photographers
© fordítók | The translators
© Ferenczy Múzeumi Centrum, 2024

A brosúra szerzői jogilag védett. A kiadó előzetes írásos
hozzájárulása nélkül részleteiben sem reprodukálható.
All rights reserved. No part of this brochure can be
reproduced without written permission from the publisher.

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

MŰVÉSZET
MALOM

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

Nemzeti
Kulturális
Alap

MAGYAR
GÉNIUSZ

Szentendre

ARTISBUSINESS

ÚjMűvészet®

fideli

swicongroup

Cityposter

A kiállítás szerdától vasárnapig,
10 és 18 óra között látogatható.
The exhibition is on view from Wednesday
to Sunday from 10 am to 6 pm.

FERENCZY MÚZEUMI
CENTRUM

SZENTENDRE
2024

Infó: +36 20 779 6657 | info@muzeumicentrum.hu
www.femuz.hu | [f/ferenczymuzeumicentrum](https://www.facebook.com/ferenczymuzeumicentrum)
[@muzeumicentrum](https://www.instagram.com/muzeumicentrum) | [y ferenczymuzeumicentrum](https://www.youtube.com/ferenczymuzeumicentrum)

#EUROPAI_ISKOLA #THE_EUROPEAN_SCHOOL
#MUZEUMICENTRUM #AMUZEUMOKVAROSA #SZENTENDRE